

J. LAZAR

PROFIL GEOLOGICZNO-GLEBOZNAWCZY DYGITACJI GOLESZOWSKIEJ PŁASZCZOWINY CIESZYŃSKIEJ

(Z Zakładu Gleboznawstwa W. S. R. w Olsztynie).

Z przedstawionego profilu geologiczno-gleboznawczego wynika, że poszczególne stadia ewolucyjne występują na wszystkich elementach makro i mezoreliefu (zagłębienia), gdzie zaznacza się pewnego rodzaju kompleksowość („mikro-strefy“). Kompleksowość ta ujawia się w tym, że gleby rędzinowe przechodzą przez gleby brunatne w gleby bielcowe ($a \Rightarrow b \rightarrow c$). Pod roślinnością leśną iglastą występują wszystkie stadia ewolucyjne. Pod roślinnością liściastą przeważnie brak gleb bielcowych, zaś pod roślinnością uprawną — stadium bielcowe zostało wszędzie zastąpione przez brunatno-ziemne (b, b'). W terenie uprawnym obserwuje się również zwiększenie obszaru zalegania rędzin, wywołane uprawą (wymieszanie poziomów), zwiększenie się nasilenia erozji (zmyw zdegradowanych poziomów), jak również przyczynami litogenicznymi. Zjawisko to określono jako ewolucję lokalną gleb, tj. wywołaną przez czynniki lokalne. Należy zaznaczyć, że pod uprawę zostały wzięte najlepsze gleby rędzinowe (przede wszystkim) tj. wykształcone na łatwo wietrzejących, ilastych łupkach marglowych, dających przeważnie gleby rędzinowe.

Nasze rędziny są zasadniczo wykształcone w 3-ch rodzajach, tj. rędzin ciemnych — czarnych („czarnoziemnych“), szarych — jasnych, brunatnych („brunatnoziemnych“). Roślinność, klimat pogórza (wilgotny-łagodny) jak również właściwości skały powodują to, że rędziny pogórza karpackiego mają charakter „brunatno-ziemny“. Pewne zróżnicowanie zostało spowodowane czynnikami topo-lito i antropogenicznymi. Naprzykład na niektórych wygrzbieceniach wykazują rędziny jaskrawsze barwy, co zbliża je do typu gleb „terra rossa“. Na łatwo wietrzejących, mocno aktywnych ciemnych marglach i namywach tworzą się ciemne rędziny itd. Proces rędzinowy i brunatno-ziemny są procesami akumulacyjnymi — są zatem ze sobą spokrewnione. Między tymi dwoma procesami zachodzą jednakowoż różnice natury ilościowej i jakościowej. Wiadomym jest, że gleby brunatne wykazują wielkie zróżnicowanie jakościowe i ilościowe, wywołane zróżnicowaniem warunków glebotwórczych. I tak stopień wysycenia gleb brunatnych wykazuje wielkie wahanie, wywołane głównie przez zróżnicowanie roślinności, skały macierzystej i działalności człowieka. Dlatego też rędziny brunatne możnaby uważać za pew-

nego rodzaju gleby brunatne, tj. węglanowe — wykazujące maksymalne wysycenie. W ten sposób wśród gleb brunatnych można by wyróżniać gleby brunatne węglanowe („gleby brunatne rędzinowe“) — maksymalnie wysyczone, gleby brunatne dobrze wysyczone, średnio i słabo wysyczone — różnego stopnia wykształcenia. Jednakowoż z uwagi na to, że rędziny wykazują specyficzne właściwości, dlatego wyraźne wyodrębnienie ich jako osobny „typ“ gleb ma swoje uzasadnienie.

Na skałach słabo wapnistych, np. piaskowcach wapnistych i i. tworzą się z reguły gleby brunatne (węglany są szybko wypłukiwane z powierzchniowych poziomów). Rędziny tworzą się z reguły z wapieni i skał marglowych.

ЯН ЛЯЗАР

РАЗРЕЗ ГЕОЛОГИЧЕСКИЙ И ПОЧВЕННЫЙ ГОЛЕСШЕВСКОЙ (ДИГИТАЦИИ) ЦЕШИНСКОЙ ПЕРЕКРЫТОЙ СКЛАДКИ

(Институт Почвоведения Высшей Сельско Хозяйственной Школы в Ольштинe)

На отдельных элементах макро-и мезорельефа единство (сборной группы) приметно благодаря тому, что почвы „рендзины“ переходят через стадию почв бурых в почвы подзолистые (Рисунки н, б, с).

Стадия подзола отсутствует в почвах лиственных лесов. Также в почвах пахотных эта стадия целиком исчезла и увеличилась поверхность занятая рендзиной и бурыми почвами.

Это пример эволюции почвы вызванной местными причинами. Рендзины (карпатской возвышенности) походят на буроземы почвы карбонатные вполне насыщенные, все же благодаря их особенным свойствам следует выделить как эволюционную стадию рендзины.

J. LAZAR

GEOLOGICAL SOIL PROFILE OF GOLESZÓW DIGITATION OF THE CIESZYN NAPP

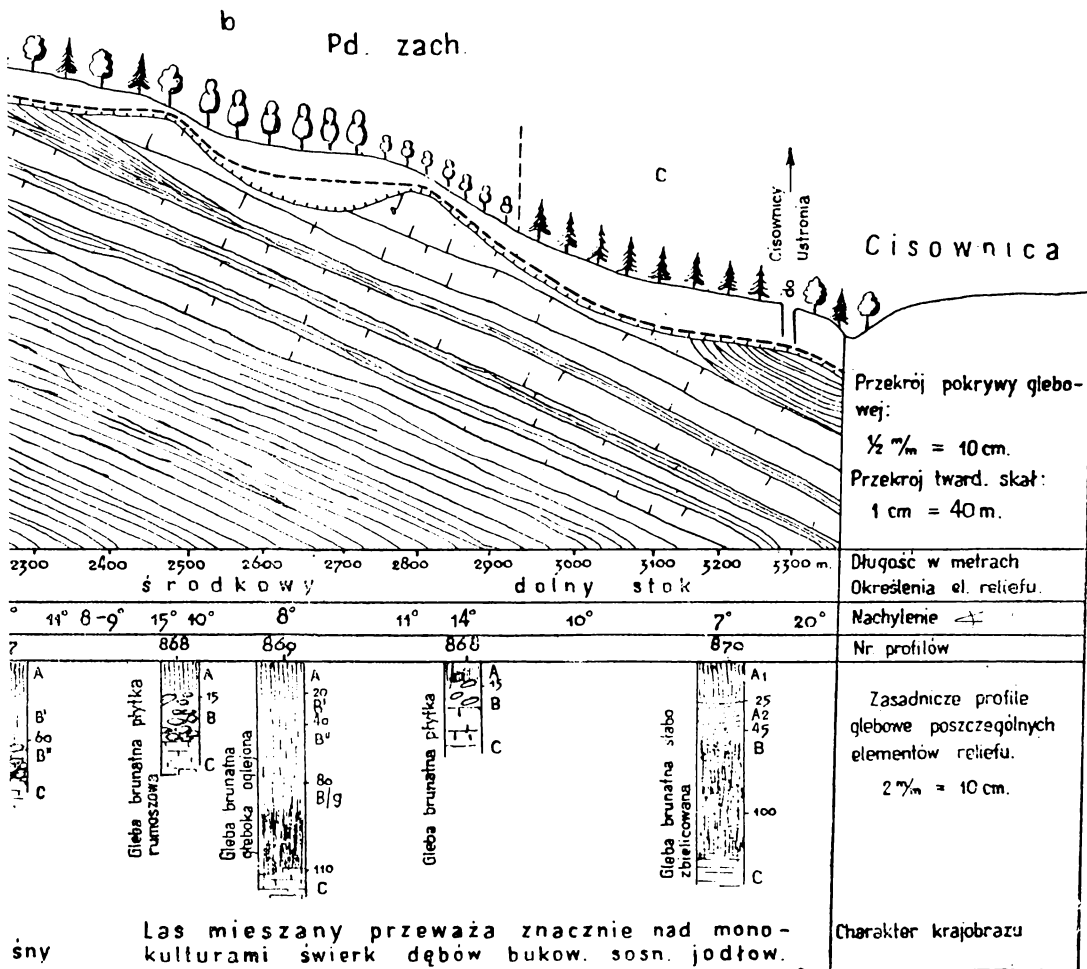
(Institute of Soil Science, College of Agriculture in Olsztyn)

It results from the presented geological soil contour that various evolution stages occur in every element of macro- and mezzorelief, however, some kind of complexity (microzones) is manifest. The complexity is revealed by transition of rendzina soils into podzols through brown soils stage. (fig., a — b — c). Under deciduous plant cover the podzolic soil stage does not occur. Cultivated soils do not reveal the podzolic stage, rendzina soil are directly interchanged by brown soils. This phenomenon has been defined as local soil evolution. Although the rendzina soils of the Carpathian napp have features of brown carbonate soils, however, due to their specific properties, including them into a distinct soil type — rendzina is fully justified.

leszowska dygitalną płaszczowiny cieszyńskiej.

J. Lazar

z Zakładu Gleboznawstwa Uniwersytetu we Wrocławiu.

Legenda

- A - Poziom akumulacyjny
- A2 - " eluwialny
- B - Brunatny, gliniasty - przejściowy do C
- g - Słabe ogłębienie
- G - Silnie ogłębione
- m - Marmurowane
- C - Skała macierzysta

Seria wapieni cieszyńskich.
 (Wapień przewarstwiony łupkami margłowymi).

Dolne łupki cieszyńskie
 (margle łupkowe)

Podpowierzchniowa partia
 skał nieco zwietrzała (C₁)

Zwir karpacki - fliszowy

Less i gliny lessowate
 (gliny pyłowo-łilaste fliszowe pochodzenia wodnego)

Poziom węglanowy

Strumyki

Potok

Skala wysokościowa 1:4000

Skala podłużna 1:10.000

Charakter krajobrazu